

Maailma muuttuu - pysyykö kirjastolaitos mukana?

Suomen tieteellisen kirjastoseuran
Kirjastosihteerien työryhmän
Asiakaspalvelupäivä - teemana muutos -
seminaari 23.10.2008

Jarmo Saarti

Mitä tapahtuu?

- o globaalit ympäristö- ja väestöhaasteet
- o yliopisto- ja ammattikorkeakoululain muutos vuoteen 2010
- o korkeakouluverkon laajuus /aloituspaikat Suomessa
- o tuottavuusohjelma – kilpailu pienenevistä ikäluokista
- o palvelukeskushankkeet
- o kansainvälistyminen tieteessä ja opiskelussa
- o tutkimus- ja koulutusyliopistopuhe
- o kuntakentän rakennemuutos

Korkeakoululaitoksen uudistuksen tavoitteet

- kansainvälistyminen
- yliopistojen autonomian lisääminen – normiohjauksen vähentäminen
- yliopistojen resurssien lisääminen
- kilpailun ja kilpailukyvyyn lisääminen
- kriittisen massan tavoittelu – yksikköön kasvattaminen
- duaalimallin selkeyttäminen

Korkeakoulujen palveluiden uudistuksen tavoitteet

- tuottavuuden lisääminen
- kriittisen massan tavoittelu – yksikkökoon suurentaminen
- palveluiden yhteistuotto ja työnjako
- keskitettyjen palveluiden rooli

Seuraukset yliopistokirjastoille

- keskittyminen oman organisaation peruspalveluihin ja erikoistuminen oman organisaation opiskelun ja tutkimuksen tukemiseen
- verkostoituminen ja työnjaon selkeyttäminen
- ammattimainen johtajuus ja lobbaaminen
- siirtyminen itseisarvosta enemmän välinearvoksi vai siirtyminen keskeiseksi akateemiseksi "tiedekunnaksi"
- erilaisuuden ja profiilien tunnustaminen: erilaiset aineistot, asiakkaat jne.
- kilpailukykyisten tietoaineistojen korostaminen osana tutkimusinfrastruktuuria
- informaatiolukutaidon haasteet

Seuraukset yliopistokirjastojen strategioihin

- tietohallintostrategia: uudet työkalut, tiedon saavuttamisen helpot ja käyttäjäystävälliset välineet
- arjen tietoyhteiskunta: asiakaskunnan muutos: elinikäinen oppiminen, etäopiskelu, monikulttuurisuus; käyttäjien koulutuksen pitkä linja koululaisesta eläkkeellä olijaan
- kilpailukykyisten tutkimusten tietoaineistojen turvaaminen
- kirjastojen tärkeys (pohjoismaisen) demokratian peruspilarina
- rakenteellisen kehittämisen ohjelma: rakenteelliset muutokset

Rakenteellisen kehittämisen hanke ja sen tavoitteet

1. hahmotella korkeakoulukirjastojen organisoituminen uudistuvassa korkeakoululaitoksessa siten, että korkeakoulujen yhdistymiset ja yhteistyösopimukset tulevat huomioon otetuiksi kirjastojen lukumääriä vähentäen, yhteistyötä lisäten ja toimintoja tehostaen; sekä
2. selvittää erityisesti yliopistolakiuudistuksen aiheuttamat muutokset ja niiden vaikutukset korkeakoulukirjastojen toimintaan liittyvissä säädöksissä, rahoituksessa ja muissa menettelyissä siten, että kirjastojen palvelukyky turvataan ja lisäksi;
3. selvittää, miten korkeakoulukirjastojen ylläpito- ja muita kustannuksia voidaan vähentää vahvistamalla Kansalliskirjaston asemaa keskitettyjen palvelujen tuottajana; sekä
4. kartoittaa korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehittämisen vaikutukset Varastokirjastoon, sekä selvittää Kansalliskirjaston ja Varastokirjaston yhteistyön tiivistämismahdollisuudet.

Missä asioissa kirjastosektoreiden pitäisi tiivistää yhteistyötä?

- edunvalvonta
- tekijänoikeusasiat
- yhteistyö muihin muistiorganisaatioihin, oman alan seuroihin
- selkeät pelisäännöt yhteisesti tuotettaviin ja ylläpidettäviin palveluihin (Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalveluiden merkitys)
- kustannusten jakaminen aiheuttamisperiaatteen mukaan

Mitä maailmassa tapahtuu ja miten se vaikuttaa kirjastojen toimintaan

Tulevaisuuskuvat	Ihmiskasvoinen yhteiskunta	Globaali huippuosaaja	Aktiivinen kansalais-yhteiskunta	Digitaalinen itsepalveluyhteiskunta	Verkostoyhteiskunta	Taloudellisesti taantuva yhteiskunta	Polarisoituva, individualistinen yhteiskunta
Teemat							
Traditionaalinen kirjasto	Monikulttuurisuuden tukija	Fyysisesti muunneltava	Elinikäisen opiskelun tukija	Hybridi- ja päivitetty kirjasto	Kirjastojen yhteistyö ja verkottuminen	Resurssivaje	Täsmä- ja henkilökohtaiset palvelut
Teknologia kirjastossa	Vuorovaikutteisuus	Semanttinen haku	24 tunnin kirjasto	e-kirja	Sisältö eri medioille	Virtuaalikirjasto	Uudet työroolit
Tietopalvelu	Vapaa- ja tasapuolinen pääsy	Tietointensiivisyyden tukija	Tekijänoikeudet kansalaislähtöisesti	Digitaalisen sisällöntuottaja	Verkko-aineiston luokitus	Tiedonkeskus - rooli muualle	Tiedon visualisointi
Kirjasto yhteiskunnallisena toimijana	Tiedollisen tasa-arvon ylläpitäjä	Aktiivinen tiedonvälittäjä	Verkko-osaamisen opettaja	Medialukutaito	Paikallinen sisällön tuottaja	Sähköiset asiointipalvelut	Rajoitettu painosten hankinta
Kirjaston talous	Peruspalvelut maksuttomia	Kaupallisten palvelujen tuottaja	Omavalintaiset maksulliset palvelut	Hakeutuvakirjastotyö - markkinointi	Rahoituksen kuilu eri kirjastoissa	Rahoituksen niukkuus	Internetin kaupallistuminen
Julkiset palvelut	Ilmaispalvelu-vaatimus	Tehokkuus ja kilpailu	Sähköinen poliittinen foorumi	eGovernment	Palvelut verkkoon	Palvelujen yksityistäminen	Maan kahtiajako – hoiva-alueet
Yhteiskunnan muutos	Kolmas elämäntaso – varakkaat iäkkäät	24/7-yhteiskunta	Kansalaisvastuu ja panostus	Tieto digitalisoituu	Heimot Uusyhteisöt	Hyvinvointivaltion rappeutuminen	Yksilöllistyminen
Sosiaalinen muutos	Kulttuurin monimuotoisuus	Asiakaskunta moninaistuu	Normaaliin väestörakenteeseen	Kulutus yksilöllistyy	Sosiaalinen koheesio murtuu	Huoltosuhde muuttuu	Arvomuuutos
Työelämän muutos	Mukautuvat työjärjestelyt	Palvelumarkkinoiden uusjako	Aktiivinen maahanmuuttopolitiikka	Työn merkitys vähenee	Työajan kasvu	Niukkuus työvoimasta	Työmoraali murenee
Nuorten elämä	Työelämänjoustot	Oma-aloitteinen työllistyminen - elämänura	Uudet osallistumisforumit	Avoim mahdollisuuksien kirjo	Epälineaarinen urakehitys	Vajaakäyttöinen voimavara	Individuaalisuus
Tietoyhteiskunnan muutos	Käyttäjystävällisyys	Sulautetut järjestelmät	Verkon täsmäpalvelut	ICT:n älykkyys	Tietoturvan varmistus	Osaamisvaje Digitaalinen kuilu	Monikanavaisuus
Talouselämän muutos	Teknologian kehitys	Tuotteet moninaisempia yhteensopivia	On-line markkinat	ICT:n tuottavampi hyödyntäminen	eBusiness verkottuminen	Teollisuusmaiden kriisi	Palvelumarkkinoiden polarisoituminen

Mitä korkeakoulukirjasto on jatkossa?

- opiskelijoiden oppimisen kotipesä
- tutkijoiden tutkimuksen perusresurssi
- kilpailutekijä rekrytoitaessa opiskelijoita ja tutkijoita
- aktiivinen tieteellisen julkaisemisen edistäjä
- verkostoija

vai

- paikka jonne voi palkata kenet tahansa säilyttämään niitä kirjoja joita kukaan ei enää tarvitse.

Kiitos!

Kysymykset nyt
tai
jarmo.saarti@uku.fi